

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԻՔ-ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Տ. Տ. ԳԵՎՈՐԳ Զ-Ի ԽՈՍԲԸ

„ՎԱՏԻԿԱՆԸ ԵՎ ՊՐԱՎՈՍԼԱՎ ԵԿԵՂԵՑԻՆ“

ՀԱՐՑԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԱՌԹԻՎ*)

ՁԵՐԴ ՍՐՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԵՐԱՇԵՆՈՐՀ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՅՐԵՐ ԵՎ ՊԱՏՈՒԱՐԺԱՆ ՀՅՈՒՐԵՐ

Քրիստոնեական եկեղեցին տիեզերական-միասնական է in spiritualis և charitas in omnibus:

Ճշմարիտ քրիստոնեական և տիեզերական-եկեղեցական հաղորդակցություն պահպանելը միմյանց հետ՝ յուրաքանչյուր ճշմարիտ հավատացյալ քրիստոնեի սուրբ պարտքն է, որ կենսագործելի է միայն և միայն Քրիստոսի ավետարանի եղբայրական սիրո, համբերատար հոգու, կրոնական համայնքների փոխադարձ վստահության շնորհիվ և տեղական եկեղեցիների ազատության ու անկախության իրավունքի փոխադարձաբար ճանաչման ու իմաստուն կանոնները ճշտությամբ և ազնվորեն պահպանելու շնորհիվ — unitas in necessariis et libertas in dubiis:

Տիեզերական-եկեղեցական հոգևոր հաղորդակցության այս իդեալին դարավոր նենգամիտ թշնամի է եղել և է այսօր Հռոմեական-կաթոլիկ եկեղեցին, իր Վերտաքո կաթոլիկ եկեղեցվո չիք փրկություն սկզբունքով, բացառիկ միահեծանության քաղաքականության մ, անհամբերատար ոգով, Վատիկանի վեհապետի անսխալականության սրբապիղծ դոգմայով, ընպատակը արդարացնում է միջոցը եզուլիտական, մորալով, ինկվիզիցիայով ու ինդուլգենցիայով (թողության թղթերով), ինդեկաներով ու սիլլաբոաներով և տիեզերական եկեղեցական գերիշխան միապետ ճանաչվելու հակաքրիստոնեական պահանջներով:

Ահա սոքա են պատմական ավանդները, կրոնական դավանանքները և բարոյական սկզբունքները այն եկեղեցու, որ հանդգնություն ունի ձգտելու տիեզերական եկեղեցական-նվիրապետական առաջնության և կանոնական-դավանական ուղղափառություն:

Աշխարհի խոշորագույն կալվածատեր ու բանկիր, կապիտալիստ ու գաղութասեր Հռոմեական-կաթոլիկ եկեղեցին, իր Վատիկան կեդրոնով, վաղուց դադարել է ազատ քրիստոնեական համայնք լինելուց և դարձել է հզոր ու ամենուրեք գործող սոցիալ-քաղաքական մի նազմակերպություն, հետադեմ-նվաճողական մեծ պետության ախտավոր բոլոր հատկանիշներով ու այլ պարագաներով: Ուստի և պայքարել Հռոմեական-կաթոլիկ եկեղեցու և նորա նվիրապետական-քաղաքական կեդրոն Վատիկանի դեմ, յուրաքանչյուր ճշմարիտ քրիստոնյա հավատացյալի և եկեղեցական-կրոնական համայնքի սուրբ պարտքն է:

Հայ ժողովուրդը, հրեթացս իր բազմադարյան հերոսական պայքարի ընդդեմ բազմաթիվ նենգ ու դաժան թշնամիների, դարբնել է իր հարազատ ազգային-առաքելական եկեղեցին — դավանանքով ինքնուրույն, կանոններով անկախ, կազմակերպությամբ ժողովրդական (դեմոկրատիկ) և պատմական վիճակի բերմամբ ազգային: Հայ եկեղեցին, սակայն, միաժամանակ, միշտ և ամենուրեք, ճանաչել է յուրաքանչյուր տեղական եկեղեցու:

*) Ռուսաց պրավոսլավ եկեղեցու ավտոկեֆալության 600-ամյա հոբելյանական հանդիսությանց զուգընթաց Մոսկվայում տեղի է ունեցել պրավոսլավ եկեղեցիների պետերի խորհրդակցություն, որի նիստերին մասնակցել է Վեհափառ Հայրապետը: Այդ խորհրդակցության

ցության 1948 թ. հուլիսի 9-ի պլենար նիստում քննության է առնվել Վատիկանը և Պրավոսլավ եկեղեցին: հարցը: Սույնը հանդիսանում է Վեհափառ Հայրապետի արտասանած ճառը այդ հարցի քննարկման ժամանակ:

ցով ու կրոնական համայնքի ազատության և անկախության սուրբ ու անկապտելի իրավունքը, որպես միակ անհրաժեշտ պայմանն ու ճշմարիտ ավետարանական հիմքը ընդհանուր քրիստոնեական հոգևոր հաղորդակցության և ազատ, անկախ ու իրավահավասար եկեղեցիների ապագա տիեզերական եղբայրակցության:

Հենց այս ազգային առաքելական եկեղեցու դեմ են զինվել ու նրան հարվածել լատինները, խաչակրաց արշավանքների օրերից սկսած, դարեր շարունակ և հատկապես մեր օրերում զորացրել են այդ հարձակումը այն երկրներում, ուր աղքատության ճիրաններում և իրավազուրկ վիճակում ժամանակավորապես ապրում ու պանդխտում են հազարավոր անտուն-անտեր գաղութային, մոլեռանդ պանիսլամիզմի և պանօտոմանյան արյունաթաթավ բռնապետության այդ զոհերը:

Օգնության և փրկության շողոթնորթ ու հրապուրիչ սին խոստումների շռայլում մի ժողովրդի նկատմամբ, որը, դարեր շարունակ շրջապատված լինելով դաժան ու անխելոս թշնամիներով, միշտ և անընդհատ գզգզվել է արյունուշտ բռնակալների վայրագ հրոսակախմբերի կողմից, ահա սա է, եղել լատին եկեղեցու նախնական տակտիկան Հայ հերոսական ժողովրդի հանդեպ:

Հռոմեական-կաթոլիկ Եկեղեցին կանգ չառնելով ոչ մի բանի առաջ և չարհամարհելով ոչ մի միջոց, կեղծ-հրապուրիչ խոստումներից, եզուլտական խորամանկ ու ճկուն ագիտացիայից, նենգ մեքենայություններից (ինտրիգներից), առատաձեռն կաշառքներից զատ դիմել է նաև ռուղիակի գործողությանց— արյունաթաթավ բռնությանց: Հայ հոգիներ որսալու համար հռոմեական քահանայապետները հենվել են ոչ միայն Ֆրիդրիխ Բարբարոսայի թիկնապահ ջոկատների ու վարձկան զորամասերի, ոչ միայն նապոլեոն երրորդի ու Ֆրանց Նոսիֆի նենգ դիպլոմատիայի, այլ և պարսից շահերի ֆարաշների ու թուրք սուլթանների ենիչերիների վերա:

Մեր օրերում էլ, արաբական Արևելքի ու Միջին Ասիայի հայ տարագիրների բնակավայրերում, Սովետական Միության ու Սովետական Հայաստանի, Հայ ժողովրդի ու Հայ ազգային Եկեղեցու դեմ գործում է հակասովետական գործառնությունց մեջ փորձառու կարդինալ Աղաջանյանը, որը ծնվել է Ախալխալովում և 1919—1921 թվերին պապական Փոխանորդ է եղել Վրաստանում: Պիոս ԺԲ-ի այս սիրելի կարդինալը հայտնաբերեց հանդես է գալիս ընդդեմ Հայ Ժո-

ղովրդի Հայրենադարձության մեծ ու մարդասեր գործի և Թուրքիայի կողմից բռնատիրված հայկական վիլայիթները Հայկական Սովետական Հանրապետությանը կցելու արդար պահանջի:

Հայրենիքի կարոտը քաշող հայ տարագիրներին կազմալուծել կրոնապես և դիմազրկել ազգայնապես— ահա կարդինալ Աղաջանյանի ծրագիրը:

Հռոմեական-կաթոլիկ Եկեղեցուն կրոնական հավատորոսության համար հարկավոր են մուրացիկ ու իրավազուրկ, հույսի ու լույսի հեռանկարներից զուրկ և տառապանքի ենթակա մասնաճյուղեր: Նույն այդ մուրացիկ և իրավազուրկ մասնաճյուղեր պետք են նաև Մերձավոր Արևելքի նավթի մագնատներին ու ստրկական աշխատանքի վարձակալներին— ահա սրանք են Հռոմեական-կաթոլիկ Եկեղեցու և նորա հավատարիմ սպասավորի հակասովետական ու հակահայկական ագիտացիայի նպատակները:

Հայ Ժողովրդի ու նորա ազգային եկեղեցու հավատարիմ զավակները, Ս. Էջմիածնի Մայրազույն Պատրիարք-Կաթողիկոսի գաղութահայ աշալուղը ներկայացուցիչները, անձնվիրաբար պայքարում ու պաշտպանում են ազգային եկեղեցու ազատությունն ու անկախությունը և տարագիր ազգայինների Հայրենադարձության սրբազան իրավունքը:

Հայ Ժողովուրդը, իր տառապալից ու ողբերգական դարավոր անցյալում, շատ բան է տեսել և, սակայն, միշտ էլ հերոսաբար պաշտպանել է իր կրոնական ազատության և ազգային-եկեղեցական անկախության նախածին սրբազան իրավունքը: Հռոմեական-կաթոլիկ Եկեղեցուն, չնայելով նորա տնտեսական ու քաղաքական հզորության և որոշ պետությունների կողմից նորան ցույց տրվող բացարձակ օգնության, երբեք չի հաջողվել և երբեք էլ չի՝ հաջողվի հանել Հայ Ժողովրդին իր ազգային-առաքելական անկախ եկեղեցու ծոցից:

Ռուսաց պրավոսլավ Եկեղեցու այս մեծ ժողովում, ուր հրապարակավ հավատացյալ Ռուս մեծ Ժողովրդի առողջ մտքի ու մաքուր խղճի հեղինակավոր և հուզումնալից ձայնն է հնչում, թո՛ղ հնչի նաև հնազույն Հայ ազգային-առաքելական Եկեղեցու ձայնը հանուն սուրբ ավետարանի հոգևոր եղբայրության, ի նշան տիեզերական եկեղեցիների ու կրոնական համայնքների իրավահավասարության և ի բողոք վատիկանի հակաքրիստոնեական եկեղեցական-քաղաքական նվաճողական-ագրեսիվ քաղաքականության: